

Kas arčiau širdies: fizika, karo mokslas, genealogija ar kraštotyra?

Pokalbis su Anykščių Teresės Mikeliūnaitės kraštotyros draugijos nariu, atsargos pulkininku Gediminu Grina.

Anykščių Teresės Mikeliūnaitės kraštotyros draugijoje beveik šešios dešimtys narių. Kalbiname tuos anykštėnus, kurie gyvena ne Anykščiuose, tačiau aktyviai dalyvauja anykštėnų kraštotyrininkų draugijos veikloje.

Gediminas Grina skaito pranešimą anykštėnų kraštotyrininkų sambūryje, 2017 m.

– Gerbiamas Gediminai, esate Anykščių Teresės Mikeliūnaitės kraštotyros draugijos narys. Ką Jums reiškia ši narystė?

– Pirmiausia, tai savotiška galimybė negyvenant Anykščiuose jaustis šio puikaus krašto, kuriame esu gimęs, dalimi. Kalbant plačiau, ši narystė ne tik vienija, bet ir yra tam tikras įsipareigojimas savo protėvių „tėvynėms“. Juk jie kilę iš skirtingų gyvenviečių, parapijų. Galiausiai, tai tas kirbantysis klausimas – tai kaip jie ten tuomet gyveno...

– Esate apdovanas Lietuvos kariuomenės ir NATO medaliais, už nuopelnus tarnyboje Jums buvo įteiktas JAV Legiono ordinas (Legion of Merit, 2005 m.). Už taurų darbą, tyrinėjant tautos kultūros paveldą, esate apdovanas Lietuvos kraštotyros draugijos padėka (2018 m.). Lietuvos Respublikos 100-mečio proga Jums įteiktas Anykščių rajono savivaldybės „Šimtmečio anykštėno“ atminimo

ženklas (2018 m.). 2019 m. Lietuvos genealogijos ir heraldikos draugijos pirmininkas Remigijus Bimba Jums įteikė padėką už svarų indėlį, populiarinant genealogiją ir heraldiką Lietuvoje. Kuris iš išvardintų apdovanojimų Jums yra mieliausias?

– Vertinti pasižymėjimo įvertinimus nėra lengva, nes jie gauti skirtingu metu ir už skirtingą veiklą. Vertinant profesinę veiklą labai mielas JAV legiono ordinas, na, o vertinant mano ilgalaikį laisvalaikio pomėgį, kuris tebesitęsia, – kraštotyros draugijos padėka. Na, „Šimtmečio anykštėnas“, greičiausiai priklausytų apibendrinančiai kategorijai.

– Jūsų biografija yra labai turtinga. Tarnaudamas Krašto apsaugos ministerijoje, baigėte karinių ryšių studijas JAV Ryšininkų mokykloje, stažavotės Švedijos ir Italijos karinėse mokyklose. Dirbate Lietuvos Respublikos ambasadoje JAV, reziduodamas Vašingtone, buvote Lie-

tuvos gynybos atašė JAV ir Kanadoje, surengėte pirmąjį aukščiausio rango JAV ir Lietuvos kariškių susitikimą po Lietuvos valstybės nepriklausomybės atkūrimo, nuosekliai plėtojote ir stiprinote Lietuvos ir JAV karinį bendradarbiavimą. Jūsų asmeninės iniciatyvos dėka Lietuva sėkmingai pasirodė narystei NATO.

Ar nepasigendate tos veiklos, kuriai anksčiau skyrėte savo laiką? Daug mokėtės, stažavotės ir įgijote didžiulę patirtį, Jūsų žinios ir kompetencija labai praverstų dabartiniams politikams. Ar jie klausia Jūsų patarimo? Kokia Jūsų nuomonė apie Lietuvos politikus?

– Taip, tarnaujant Lietuvos kariuomenėje teko daug stažuotis, įgyti pačių įvairiausių kompetencijų ir patirties. O tai būtina dirbant vadovaujant darbą. Kita medalio pusė, kad bet kokia nuolatinė veikla, rutina, jei norite, kiekvienam žmogui nusiobsta, o tada tai jau tampa problema ir pačiam žmogui ir aplinkiniams, ypač pavaldiniams. Taigi, buvusios veiklos nepasigendu. Maža to, manau, kad man taip gerai susiklostė, kad nebeturėjau galimybės „įeiti“ į rutinos periodą. Na, o politikai patarimų neklausia, nebent būna situacijų, kai tenka ką nors viešai pasakyti, remiantis profesine patirtimi. Pačius politikus laikau kaip profesijos atstovus, kurie sudaro keturmetinius kontraktus ir kiekvieną kartą siekia kontraktą prasitęsti. Manau, tai paaiškina politikų elgseną.

– Vilniaus universiteto Fizikos fakultete, Pslaidininkų fizikos katedroje apsigynėte diplominį darbą „Fotochrominio efekto silenituose tyrimas nestacionaraus sužadavimo sąlygomis“ ir įgijote fiziko-inžinieriaus išsilavinimą. Tapęs Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos pareigūnu tobulinote savo žinias karo mokslo srityje: mokėtės Baltijos gynybos koledže Tartu (Estija) ir JAV Nacionali-

nio gynybos universiteto Informacijos išteklių valdymo koledže. Taigi, turite fiziko diplomą, studijavote karo mokslus, domitės genealogija ir kraštotyra... Kas arčiau širdies?

– Matyt, atsakymas būtų panašus kaip ir dėl apdovanojimų. Tačiau, čia yra niuansas. Nežiūrint visos karjeros, visų pareigų, arčiausiai emociškai išliko fizika. Startas fizikoje buvo gana neblogas, tik netrukus susiklostė „turbulencinės“ aplinkybės. Prieš keletą metų teko susitikti ir pabendrauti su savo moksliniu vadovu prof. Gediminu Račiukaičiu. Jis, tikiuosi juokais, pasiūlė studijuoti doktorantūroje. Juokais atsakiau, kad jau matematikos nebemoku kiek fizikai derėtų, žinau tik, kad „e iksuoju lygu e iksuoju“. Nusijuokęs pasakė, kad dar daug žinau, kad dabar pusė studentų to nežino. Laikmečių skirtumai. Ne veltui kaip rodo apklausos, Lietuvos moksleivių matematikos žinios nėra įspūdingos. Dar pridursiu – dar nuo mokyklos laikų man labai patiko matematika.

– Buvote paskirtas Lietuvos Respublikos Valstybės saugumo departamento direktoriumi. Baigęs kadenciją, pasitraukėte iš valstybės tarnybos, esate atsargos pulkininkų įsteigtos Pulkininkų asociacijos vienas iš steigėjų ir narys, esate Pasaulio anykštėnų bendrijos narys ir Anykščių Teresės Mikeliūnaitės kraštotyros draugijos narys. Kurios iš minėtų organizacijų veikla Jums šiuo metu yra arčiau širdies?

– Žinoma, kalbant su kraštotyros skyriaus bibliotekininkėmis, pasakyčiau, kad arčiausiai širdies kraštotyros draugija. Bet čia tik dalis tiesos. Tiesą ta, kad kraštotyra yra dabartis ir mielas pomėgis, o visa kita – praeitis. Kaip sakoma, į tą pačią upę kelis kartus neįbrisi.

– Esate kraštotyrininkas nuo pat vaikystės. Kada pradėjote domėtis genealogija ir regionine istorine socialine-ekonomine geografija? Papa-

sakokite apie tai plačiau.

– Labai jau platus klausimas. Rimtu stimulu pradėti domėtis kraštotyra buvo bendrapavardžio giminaičio Čikagoje radimas. Jis labai norėjo, kad surasčiau, kokie giminystės saitai mus sieja. Papildomai, man betarnaujant JAV, Viešintose vyko Malinauskų giminės susitikimas, kuriame dalyvavo mano tėvai ir atsivežė gražiai išpieštą genealoginio medžio schemą. Tiesa, dabarties akimis žiūrint, tai buvo nedidelis, trijų kartų medis, sudarytas „pasakomosios“ genealogijos būdu. Viešintos taip ir tapo tokia „ypatinga“ vieta, nes ir mano prosenėlė buvo Bagdžiūnaitė nuo Viešintų, ir kaip pasirodė, pagrindinis „Grinų kelmas“ buvo Viešintų parapijos Šapalų kaime.

– Praėjusiais metais Vilniuje Lietuvos valstybės istorijos archyvo ir Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro (LMNŠC) organizuotame kvalifikacijos tobulinimo seminare „Mokyklinė kraštotyra – įvairiapusiška ugdymo priemonė“ skaitėte pranešimą „Genealogija kaip kraštotyros varmoji jėga“ ir prikaustėte visų dėmesį, kalbėdamas apie Grinų giminės medį ir mintinai vardinamas tolimes kartos giminaičius, gausybę įdomių faktų. Kaip Jums pavyksta taip viską įsiminti ir tiek daug informacijos susisteminti savo galvoje? Ką galite patarti pradedantiems genealogams?

– Kadangi mano neurologinės žinios gana bendro pobūdžio, tai tuos įsiminimus ir sisteminius priskirčiau tiesiog matematikai. Kaip minėjau, matematika man labai patiko. O faktologija čia būtų tokia. A. Vienuolio vidurinėje nuo 1980 m. buvo įvestas sustiprintas matematikos mokymas, kartu su fizika tai sudarė pusę visų savaitinių pamokų. Turėjau labai gerą mokytoją Daubarą, kaip studentai pasakytų – „kirvį“. Jis mane mokė matematikos jau nuo šeštos klasės. Ši matematinė

aplinka man vėliau padėjo išgyventi ir Fizikos fakultetą. Manysčiau, klasėje buvome trys matematikos „maniakai“ – Saulius Juozapaitis (jis vėliau baigė VU Matematikos fakultetą), Irmantas Juknevičius (jis pasuko medicinos keliu) ir aš. Mums kitos mokyklos disciplinos buvo tik „iš reikalo“. Paminėčiau dar vieną matematinį aspektėlį – grojimą fortepijonu. Sakoma, kad tame yra daug ryšio. Muzikinė klausia, grojimo atmintis, rankų ir pirštų koordinacija, natų skaitymas iš lapo ir pan. Tiesa, mokyklą ir genealogiją sieja dar ir pikantiškas dalykas – mano viena iš lietuvių kalbos mokytojų Baltrūnienė ir biologijos Urbonavičienė – mano penktos eilės giminaitės. Kas galėjo pagalvoti...

– Užsiminėte apie grojimą fortepijonu. Lankėte mūsų muzikos mokyklą. Gal ir čia kokį genealoginių kraštotyrininkų įdomybių randate?

– Na, Anykščių muzikos mokykla man išlieka labai svarbiu objektu. Papuočiau ją, sakyčiau, atsitiktinai. Eidamas į mokyklos trečiąją klasę, įstojau į muzikos mokyklą. Tėvai turėjo akordeoną ir nuo mažens puoselėjo mintis, kad juo grošiu. Atsitiko taip, kad grojimas akordeonu man nebuvo prie širdies, tėvams teko tenkinti mano norą groti pianinu. Vėliau ir pianiną nupirkti. Daug įvairių prisiminimų apie mokytojus ir kitus mokinius. Genealoginių įdomybių irgi aptikau. Muzikos mokykloje teko lankyti chorą, dainavau altu. Chore buvo dar vienas berniukas pianistas. Jis buvo tenoras. Chore mažiukai sėdėdavo priekyje, o jau vyresnės mokinės „galiorkoje“. Už manęs sėdėjo keturios padūkė „panienkos“ (kiek atsimenu – Černiauskaitė, Kaminskaitė, Uzdraitė ir Zlatkutė) ir mane, mažiuką, nuolat „kirkindavo“. Dabar šios pavardės anykštėniškoje genealogijoje gerai žinomos.

Kalbino
Linus BITVINSKAS